

Rechtsstaat

Een land is een rechtsstaat als de macht van de overheid er wordt beperkt door wetten, regels en gewoonten. Inwoners van een rechtsstaat hebben fundamentele vrijheden en grondrechten, maar ook verplichtingen.

Het doel van de rechtsstaat is de bescherming van burgers tegen machtsmisbruik van de overheid. Burgers worden beschermd doordat ook de overheid zich aan de wet moet houden. De overheid mag de vrijheden en rechten van de burgers niet zomaar beperken of afpakken!

De vier belangrijkste onderdelen van een rechtsstaat zijn:

1. Grondrechten

In een rechtsstaat heb je fundamentele vrijheden en grondrechten, zoals:

- Recht op gelijke behandeling
- Vrijheid van meningsuiting
- Vrijheid van godsdienst of levensovertuiging
- Vrijheid van vereniging en vergadering
- Recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer
- Recht om leden van vertegenwoordigende organen te kiezen
- Verbod op de doodstraf

Deze vrijheden en rechten zijn niet absoluut, je kunt niet onbeperkt je gang gaan. De vrijheid van godsdienst betekent bijvoorbeeld niet dat je overal en altijd je geloof vrij kunt uitoefenen. Die vrijheid kan o.a. worden beperkt als er sprake is van verstoring van de openbare orde of als de volksgezondheid bedreigd wordt.

2. Trias Politica – scheiding der machten

De scheiding der machten wordt ook wel *trias politica* genoemd. Het betekent dat de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht bij verschillende instellingen moeten liggen.

- De wetgevende macht maakt de wetten (de Eerste en Tweede Kamer en de regering)
- De uitvoerende macht voert de wetten uit (de regering)
- De rechterlijke macht oordeelt of mensen zich wel of niet aan de wet hebben gehouden (de rechters en het Openbaar Ministerie)

3. Legaliteitsbeginsel

Het legaliteitsbeginsel gaat over twee dingen:

1: zowel de overheid als de burgers moeten zich aan de wet houden

2: (de meeste) nieuwe wetten mogen niet met terugwerkende kracht worden toegepast

4. Onafhankelijke rechtspraak

In een rechtsstaat komen rechters op een onafhankelijke en onpartijdige manier tot hun oordeel. Er bestaan verschillende regelingen die daarvoor zorgen:

- Wanneer de regering het niet eens is met de uitspraak van een rechter, kan ze die rechter niet om die reden ontslaan.
- Rechters moeten rechtspreken op basis van wetten, verdragen en jurisprudentie (en niet op basis van persoonlijke overtuigingen).
- Rechters mogen niet zomaar allerlei bijbanen of nevenfuncties hebben.